Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.

Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з загранииці порученими листами. За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 500 зол., пів стр. 260, чверть стр. 140 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 36 (49) — **Львів, неділя 15. вересня 1929.** — **Рік II.**

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — — — — — — — **Телефон 30—13**

ВИПАДКИ У ЛЬВОВІ

Буря. — Східні Торги. — Вибух бомб. — Ревізії.

В пятницю 6. вересня вечером зіпсувалася у Львові електрика, трамваї стали, світло погасло і так було аж до год. 2-ої по північі, доки не направили машин. Причиною перерви була буря з громами, яка навістила Львів в пятницю вечером. Того вечора приїхали до Львова французькі посли і їм зробили параду, але мусіли їсти вечерю при свічках.

В суботу 7. вересня рано було у Львові отворення „Східних Торгів“, то є торговельно-промислової вистави, де виставляють свої товари не тільки польські, але й деякі заграничні фірми і умовляються про закупно тих товарів, яких взірці є виставлені на „Торгах“. Перші такі торги були улаштовані 1921 року (в вересні), коли то був замах на Пілсудского, який тоді приїхав на отворення торгів. Від тоді відбувалися ті Східні Торги („Wschodnie Targi“) що року і тепер вони є вже IX (девяті). Цего року поляки влаштували велику краєву виставу в Познані, отже дехто думав, що „Східні Торги“ тепер не відбудуться. Але львівські поляки не хотіли лишати цего року Львова без Торгів і на скорі урядили їх. На відкриття приїхав міністр торговлі Квятковскі і кілька високих урядників.

Коли воєвода й инші львівські вищі урядники їхали самоходами на отворення торгів, сталася самоходова катастрофа, Один самохід наїхав на другий, через що повипадали з возів староста ґродскі Кльоц і ще два урядники. Один з них тяжко побився і його завезли додому, а староста і другий легко потовклися.

По полудні того самого дня около пів до третої вибухла на вулиці Понятовського одна бомба. Одні польські ґазети пишуть, що бомбу ніс під пахою ученик ґімназії М. Теращук і пустив її на землю. Другі пишуть („Курєр Поранни“) що бомба лежала на дорозі кинена мабудь, аби вибухла, як їхав туди міністр Квятковскі, а М. Теращук лише зігнувся, аби подивитися, що то лежить. Теращука арештували.

Майже рівночасно вибух на головнім двірци пожар в тій кімнаті, де люди лишають за оплатою свої пакунки. Одні ґазети пишуть, що огонь вибух від дефекту електрики, а другі (Курєр Поранни“), що і тут хтось лишив у валізці якийсь вибуховий запальний матеріял, і коли він вибух, то зачало горіти все. Згоріло кількадесять валізок.

Около пів до десятої вечером дався чути в цілім Львові голосний вибух бомби, яку хтось кинув до будинку Дирекції Східних Торгів, таки на площі Торгів (коло Стрийського парку). Бомба знищила внутрішне уряджения канцелярії і ранила одну урядничку й урядника. Крім того одна бомба вибухла в Стрийськім парку, в корчах, де її мабудь хтось покинув.

Хто кинув ту бомбу до Дирекції і хто покинув инші, не знати; хотяй деякі польські ґазети пишуть, що це мала зробити „Українська Військова Орґанізація“, то досі слідство нічого не виказало.

Тої самої суботи рано підрізав хтось коло головного двірця два телеґрафічні стовпи, на яких висів полотняний афіш з написом про „Східні Торги“. Стовпи рунули на землю. Хто це зробив, досі також не висліджено.

В ночі з суботи на неділю замазав хтось чорним тером українські оголошення „Дністра“ і инших наших фірм на мурі української духовної семинарії при вул. Коперника 36. Зробив це хтось з лютости, що українці посміли у Львові оголошуватися на мурах і по українськи (побіч були оголошення тих самих фірм і в польській мові і того не замазав ніхто).

Поліція перевела у ріжних наших установах і в приватних осіб у Львові ревізії. Ревізії були дотепер в Редакції „Діла“, в „Просвіті“, в „Пласті“, в „Червоній Калині“ і в „Академічнім Домі“. Декого арештували.

———

За українські церкви на Холмщині

31. серпня була у міністра віроісповідань і освіти, Червіньского, делеґація наших послів, а то: В. Целевич, Хруцький і Васильчук. Посли запротестували перед міністром проти розбирання православних церков на Холмщині та домагалися, аби міністр зарядив слідство в цій справі, хто позволяв старостам і поліції розбирати церкви.

Дотепер розібрано 51 церкву, між иншими в Павловичах, Уханях, Любартові, Крешовицях, Київці, Острівю, Турцях і хотять розбирати в Крилові. Скарги населення у воєвод не помагають і з міністерства нема відповіди. А при розбірці церков витівають „розбирачі“ такі речі, що доводять людий до розпуки. Посли домагалися, аби міністр зараз телеґрафічно заказав розбирати церкви.

Міністр відповів делеґації, що на його думку замкнені церкви несміють бути нарушені аж до часу, як окремий закон уреґулює становище православної церкви в Польщі. Про жаден плян розбірки церков міністрови не відомо. Він зарядить слідство, але мусить переслухати і противну сторону, то є старостів і поліцію, які — як виходить — без відома міністра розбирають церкви і доводять населення до відчаю. В тій справі міністр обіцяв зараз поговорити з люблинським воєводою і відповісти на всі скарги православних, які ввійшли до міністерства.

Тому, що ходили чутки, начеби розбірка церков відбувалася за згодою православного митрополита, посли показали міністрови документ митрополита, в якім той цим поголоскам заперечує і каже оголосити з амвони, що це діється без відома і проти волі консисторії.

264 запомог по 120 золотих.

На суму 31680 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 259 до 264-ої?

259. Святило Іван, Вислок горішний пов. Сянік, корова впала 5. серпня. На представлення справи мужем довіря признаємо поновно.

260. Мельник Василь, Верхня пов. Калуш, корова впала 7. серпня.

261. Ярмошевич Іван, Біла над Горинем, корова впала 17. серпня.

262. Цимбалістий Микола, Шили пов. Збараж, корова впала 25. серпня.

273. Мігулка Михайло, Підзвіринець пов. Рудки, корова впала 2. вересня.

264. Тиркус Дмитро, Угерсько пов. Стрий, корова впала 13 травня.

Признаємо запомогу з таким опізненням тому, що за пізно дійшла посвідка до нас. Але стверджено, що пошкодований дав посвідку на почту в приписанім речинці (до 5 днів по випадку).

Ці всі пошкодовані в день випадку були вже принайменше по місяцеви нашими передплатниками а їх посвідки свідчать, що вони сповнили всі умови, потрібні для одержання запомоги. Тому признаємо їм запомоги по 120 зол. Гроші (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

—о—

Кому не можемо признати запомоги?

Миколай Мот, Вижняни пов. Перемишляни був передпл. 1928 р. в грудні. На передплату в 1929 році прислав 6 зол. аж 13. червня і тим заплатив до 30. червня і вже найдалі 30. червня повинен був вислати дальшу передплату. Того не зробив, бо аж 24. серпня вислав 5 зол. Корова впала 30. серпня, коли від висилки передплати минуло всього 6 днів а треба, щоби минув місяць. Отже запомоги не можемо признати через неточність у надсиланню передплати.

Чи Ви вже вислали залеглу передплату?

Що в світі чувати?

В суботу 31. серпня розїхалися з Гаґи

всі ті політики, що радили там над поділом німецьких рат і над евакуацією Надренії. Можна сказати, що ця конференція вдалася і полагодила в великій мірі ту справу, яка дотепер ріжнила Німеччину з иншими великими державами, що її побили в світовій війні.

Тепер Німеччина буде виплачувати решту відшкодовань після пляну Юнга, а за те Франція, Бельгія й Англія заберуть свої війська з окупованої частини німецького краю.

Анґлія і Бельґія вже почали вивозити свої війська з Надренії.

За якого півроку не буде в Німеччині ані одного чужого вояка, німці почнуть господарити без жадної чужої контролі і є надія, що мимо великих втрат з війни скоро стануть на ноги й дійдуть до давної сили. В це не сумнівається вже ніхто, кождий бачить, що німецька солідність і розумна політика й господарка веде німців до давної потуги.

Видимим німецьким тріумфом і знаком німецької сили є той величезний

бальон „Цепелін“,

який тепер відбув **подорож довкола землі.** Він перелетів цю дорогу, около 32 тисячі кільометрів, в 17 днях. Вилетівши з Лекгорст коло Нюйорку на схід, він перелетів через Атлянтійський Океан, через Европу й Азію, через Великий Тихий Океан і з заходу долетів назад до Лекгорсту. А за ту цілу дорогу мав лише два перестанки: один в Німеччині, а другий в Японії. 4-го серпня вернув знову через Атлянтійський Океан до Европи й осів у своїм місті Фрідріхсгафен в Німеччині. Всюди, куди він перелітав, витали його міліони чужих людий з небувалою втіхою й розносили славу німців по цілім світі. В Японії, в місті Токіо, де він осів на два дні, японці обдарували залогу Цепеліна такими скарбами, що їх не могли вмістити в бальоні, але відвезе ті дарунки окремий корабель з Японії до Німеччини. Бальоном летіло понад 60 люда, бо 40 люда залоги, а 21 подорожних. Між ними була одинока жінка, одна анґлійська редакторка і вона у всіх небезпеках, які де грозили бальонови, трималася найліпше з усіх пасажирів. Бальон перебув кілька великих заверух і ґураґанів над Азією, але пролетів їх добре. Коли бальон летів над Уральськими горами, на европейсько-азійській границі, то всі люди в тих горах втікали зі страхом до своїх хат, бо нечували про таке диво і боялися. А як летів над східною Америкою, то якісь злочинці стріляли до бальона і продіравили в кількох місцях, але це йому не пошкодило і він щасливо долетів до цили.

Польські ґазети дивуються, що „Цепелін“ не летів через Польщу, хоча польський уряд позволив був на це, але полетів через Данціґ і Литву на схід. А тепер знову з обуренням пишуть, що „Цепелін“ хоче ще тепер облетіти Горішний Шлеск і Поморе здовж німецько-польської границі, і називають це „протипольською демонстрацією“.

В Німеччині стався тепер один випадок, який дехто уважає за знак, що там може прийти до зміни режіму і може навіть прийти до того, що Німеччина стане знову цісарством. А іменно минулого тижня підложила німецька орґанізація націоналістів бомбу під берлінський парлямент і на тім місці знайшли відозву під наголовком: „Німецький Народе, збудися!“ Ці націоналісти обстають при тім, що теперішний уряд Німеччини є занадто умірковажий і уступчивий супроти Франції і инших держав, які німців дуже скривдили.

Зараз по конференції в Газі зїхалися політики

в Женеві,

де тепер засідає

Рада Союзу Народів.

Світ мав надію, що на цій сесії ця Рада врадить великі річи, бо ніби погодилися великі держави в Газі і наради повинні піти инакше. Але вже з дотеперішного виходить, що там і надалі буде лише балаканина. Говорив уже теперішний анґлійський премієр Макдоналд, що дуже тішиться тим погодженням держав з Німеччиною. **Він згадав і про національні меншости** і сказав, що держави мусять дати своїм меншостям усякі права, але що до границь, то на його думку, хочби їх поділив світ, то все будуть в кождій державі якісь „меншости“ і мусять бути. Але пан Мекдональд думав мабуть лише про такі меншости, як прим. жиди в Польщі, що живуть розсіяні по цілій державі, і це є правдиві меншости, а не думав про такі, що живуть збитою масою на своїй землі, на якій становлять більшість, приміром так, як ми, українці під Польщею. Такі меншости мають більші цили і домагання, як думає собі Мекдоналд.

в Палестині

дальше неспокій. Хоча анґлійці вислали туди військо, яке воює з арабами, то араби не дуже бояться і бються завзято з анґлійцями, а жиди далі потерпають. Араби видали маніфест, в якім взивають всіх арабів до „святої війни“ за Палестину. Це не жарт, бо араби мають свої держави в сусідстві Палестини і є їх всіх около 60 міліонів люда.

Жиди дуже нарікають на Анґлію, що вона не запобігла кровопролиттю і вислала військо аж тоді, коли араби побили сотки жидів. Жиди незадоволені з анґлійської опіки і домагаються, аби цю опіку перебрала якась инша держава. І польські ґазети пишуть, що може й Польща перебере опіку над Палестиною, але й деякі поляки сміються з цеї вістки і кажуть, що це неможливе, бо Польща має і без того богато клопотів, аби ще зачіпатися з арабами.

З Радянщини

доходять вісти, що большевики по цих жнивах вислали на села — як звичайно — свої комісії, які починають забирати в селян зібране збіжа. Селяни почали ховати зерно і в деяких околицях прийшло до кровавих бійок. Большевики урадили, щоби за збіжа не платити грішми, але фабричними продуктами, але й це не помагає, бо ті продукти числять дуже дорого, вдвоє дорожче, як в инших краях. Тому вдається їм видирати збіжа з сил лише з великим трудом і мабуть далі по містах будуть картки на хліб в цілій Росії й на Україні.

Голова комісарів, Риків, сказав недавно в одній промові, що відносини між Радянським Союзом і західно-европейськими державами заострюються і що

китайсько-большевицький спір може бути початком нової світової війни.

А на тім

китайсько - радянськім кордоні

йдуть далі криваві бої і ніхто не може погодити большевиків з Китаем. Китайці арештують у себе російських підданих і декотрих розстрілюють, а большевики роблять подібно в себе з китайцями. До згоди не йде.

В Польщі

не сталося нічого нового. Ходять лише далі всякі вісти про якісь зміни, що малиби небаром наступити в політиці теперішного уряду санації. Пишуть, що небаром має у Варшаві бути нарада Пілсудского з головами польських партій. Одні пророкують, що може на цій нараді схоче Пілсудскі наклонити партії до згодн з урядом, другі кажуть, що він хоче лише просити їх, аби не виступали в соймі проти буджету, який малиби в осени ухвалювати, а треті твердять, що це буде собі лише така „гербатка“, на якій Пілсудскі може сказати провідникам партій кілька неприємних слів. І тому не знати, чи навіть всі партії вишлють на ту раду своїх делеґатів.

Польські ґазети тих партій, що

Читання з історії України

Про козацьких отаманів Ружинського і Івана Підкову (1564—1578)

В останнім числі ми писали, як воював і згинув мученичою смертю князь-кошовий Дмитро Байда Вишневецький, що водив козаків на Молдавію, яка тоді (1564.) належала до Туреччини.

По смерти Байди козаки-запорожці почали орґанізуватися чимраз краще. Шляхтич-козак Зборовський, що описався на Січі около 1580 року, описує, що тоді козаки поділилися на „річних“ і „дніпровцих“. Річні жили в своїх хуторах над Самарою й над иншими ріками, ловили рибу і звіря, торгували з чужосторонними купцями. Велику часть своїх прибутків, головно всякі харчі відсилали рицарським козакам, що сиділи на дніпрових островах і тільки воювали. Головний Січовий Кіш був тоді на острові Томаківці. Зборовський описує, що цей острів був такий великий і богатий, що міг легко вижевати і 20 тисяч люда. Козаки вформувалися тоді в полки. Полк мав 50 десяток, а в кождій десятці було 9 козаків і один десятник-отаман. Таким чином кождий козацький полк числив тоді 500 люда.

Тоді вже козаки зовсім не рахуються з польсько-литовськами старостами, бо уважають себе за зовсім самостійну силу, яка тільки живе в границях польсько-литовської держави, але не боїться її. Козацькі кошові того часу, приміром той Зборовський і князі Ружинські зачинають переговорювати і умовлятися з Москвою, тай з татарами проти турків, і з Молдавією; тай взагалі почали ходити на поміч ріжним державам за добру плату.

Польський король і литовський великий князь Жигмон-Авґуст хотів перетягнути козаків на свій бік і обіцяв їм платити добру плату, щоби тільки вони слухали королівського гетьмана і „старшого“, якого він над ними настановить. Цей старший мав бути і козацьким судією, так що козаки немали слухати ні воевод ні старостів, тільки мали бути залежні від короля і від свого „старшого“, якого наставить король. Таким старшим був настановлений около р. 1580 Ян Бадовскі але до нього зареєструвалося лише 300 козаків, а решта остала вільними за дніпровими порогами. Але від тепер усі козаки почали вважати себе за вільних людий, незалежних від старост ні воевод.

В 1575 році дніпрові козаки мають за кошового князя Богдана Ружинського, який подібно, як передтим Байда, походив з Волині й полюбив козацьке діло. Проти волі Польщі й Литви, які не хотіли зачіпатися з татарами, Ружинський пішов з козаками на кримських татар (1575 р.) і страшно спустошив татарські села і замки над устям Дніпра. Було з ним тоді 3000 козків, то є шість полків по 500 люда. Цей похід скінчився для Ружинського смертю. Він згинув від вибуху пороху, яким козаки розривали татарські укріплення під Аслан-Городком.

Третим замітним козацьким отаманом-кошовим був Іван Підкова. І він — подібно як Байда — рушив на Молдавію, здобув її і сів у Яссах на престолі, як молдавський володар, вигнавши господаря Петра (молдавські пануючі титулувалися „господарі“) який слухав Туреччини.

Та не довго просидів Підкова в Яссах. Турецький султан поскаржився тодішному польському королеви, Стефанови Баторієви, що його козаки, польсько—литовські піддані мішаються в турецькі справи. Король Батори боявся Туреччини, бо збирався тоді йти на москоўщину. Отже зараз наказав своїм воеводам, аби зловили Підкову й арештували.

Але воеводи не важилися зачіпати козаків, тому взялися на хитрощі. Коли Підкова вертав з Молдавії з великою добичею на Україну, прибув до нього воевода браславський і сказав: „Їдь до короля, він не скривдить такого лицаря, а перепросиш його“. Підкова послухан і поїхав. Але король арештував його і казав убити. Того таки року (1578) у Львові на ринку відрубали поляки Іванови Підкові голову.

(Далі буде).

воюють з санацією, виписують далі всякі „неприемности“ на санаторів і на їх уряд. Декотрі нарікають, що міністр заграничних справ Залєскі не вмів нічого зискати для Польщі на тій конференції в Газі і пишуть, що одиноким його „успіхом“ в Женеві є це, що з ним привитався анґлійський премієр Мекдоналд і говорив з ним три мінути.

Ґазета польських хлопів з партії Пяст (Вітоса) з дня 8-го вересня (ч. 36) пише на 3 стор. так про положення польського селянина: „Коли читаємо, що тепер діється в Польщі, коли дивимося на відносини (stosunki) в повіті, пересвідчуємося, що вертають давні часи, коли то з хлопами ніхто не рахувався, а хлоп ріжнився від вола тим, що він ходить на чотирох ногах, а хлоп на двох“.

„Самоурядовання (samorząd) то пан староста і його воля. Кажеться громадам (gminam) підвисшувати буджет, накладається податки дорогові, шарварки, помножується функціонарів, підвисшається їм пенсії, а ти, хлопе, плати, кланяйся і не смій ані писнути, бо горе (biada) тобі, — комендант постерунку обійме тебе спеціяльною опікою, а донесенням не буде кінця“.

Коли так пишуть про себе **польські** селяни, то можна собі думати, що доперва робиться з українськими.

Та, як то кажуть, „перебулисьмо неодно, перебудемо й то“ — тільки працюймо над собою й усвідомляймо себе і не ждім від чужого ласки, але самі собі куймо ліпшу долю.

Як староста в Калуші розуміє рівноправність,

Старосто в Калуші оголосило конкурс на посаду повітового люстратора для громад при Виділі Повітовім в Калуші виключно в польських ґазетах, а на перше місце поставило домагання, що кандидат має бути виключно латинського обряду. Так в чисто українськім повіті, за українські гроші не сміє бути урядовцем українець, хоча польська конституція, якої пан староста повинен триматися, каже, що ні релігія, ні обряд, ні національність не сміє стояти на перешкоді при надаванню посад.

—o—

Чи це рада на лихо?

Довідуємося, що міністерство рільництва хоче вибудувати в Косівських горах за 80.000 зол. вузькоторову залізничку, яка буде возити дерево з гір, а натомісць думають скасувати дараби і стримати сплав дерева Черемошем. Міністерство думає, що ті дараби є важною причиною виливів у горах, бо псують береги. А про инші причини такі, як зла ґосподарка в горах і брак реґуляції рік, то міністерство ніби не знає. А це важнійші причини, як дараби. Дараби не будуть псувати берегів тоді, як фірми забезпечать береги кашицями, до чого вони зобовязані. Але реґуляція рік коштувалаби богато більше, як 80 тисяч, тому залізницю лекше збудувати. Може побачуть правдиві причини лиха аж тоді, як вода забере і ту залізничку. І залізниця булаби не зла, але треба зреґулювати ріки і ліпше ґаздувати.

—o—

Гуцульські гаразди.

З Косівщини дістаємо таке письмо з просьбою о поміщення:

„Прошу помістити про отсей великий клопіт українського Народу Гуцульщини, що то діється в Косівскім повіті. Наша худоба пасеться в полонинах і декотра слабує на прищицю, а декотра цілком здорова. І не досить того, що худоба хворіє, але і ще брак паші і більше гине зголоду. Перед кількома тижнями декотра худоба мала вийти з полонини до дому. Тим часом ізза слабости заперли до 5 вересня. Від 5—15 було оголошено — вільно забирати худобу до дому. Тимчасом люди вибралися два — три дні наперед на Полонину, де котр і пять день ідовідалися приватно, що мало би бути і на далі заперто. Отож пішов оден господар М. Кіящук до староства в Косові довідатись, чи правда, що знову заперто. Староста казав піти до ветеринара Сенька. Прийшов до Сенька, за ним увійшло ще пару людей. Пан Сенькзапитав: „цо потшебуєцє“? Люде оповіли, що худоба в тих полонинах здорова, лиш вже брак паші, що гине з голоду, А пан ветеринар того не зрозумів. На щастя був там коло них жидок Алтер Каміль і він переклав ощо ся розходить. А пан Сенько устав і сказав: „Од 5-ґо за 3 тиґодні!“ і людий за плечі викинув на двір і двері за собою запер. А за три тижні уже нам не треба іти по худобу ні по шкіри! Бо худоба вигине! Щож маємо робити далі? Колись перед війною здорову худобу забирали з полонин і лишали пашу для хворої худоби, щоби могла жити чим і виздоровлюватися. А тепер на загал тратять все. Народ плаче. Декотрий мав корову, телицю, одну штуку і дають йому знати, що уже нема. І що той нарід бідний має робити? Чей би пани посли були так добрі вглянути в сю справу — якнайскорше, бо через такі зарядження пана Сенька звіри худобу розтягають!“

Заява Мужа Довіря.

В Свіржовій Руській, пов. Ясло, воєв. Краківське.

Заявляю отсим, що пп. Баволяк Гнат, Вербинський Андрій, Ландяк Михайло, Лахвак Ваньо, Решетар Тимко, Смереканич Семен, передплатники „Народньої Справи“ у Свіржовій Руській вибрали мене мужем довіря на 1929 р. Тут на сторінках нашого селянського часопису оголошую свій вибір і дякую рівночасно наведеним вище передплатникам за довіря, яке до мене мають. Обовязки, які з причини цего вибору на мене ждуть, буду сповняти для добра Передплатників і Редакції зрозумілого для нас часопису, гідно і чесно.

Моїм горячим бажанням є те, щоби „Народню Справу“ читали усі лемки, слухали її порад, просвічалися, освідомлювалися, хто вони є і які права їм належаться та лучилися зі своїми Братами у Східній Галичині, Волині і инших землях.

Желаю „Народній Справі“ зєдинити нас Лемків з усіма нашими Братами Українцями і завести згоду в нашому народі.

Вербинський Василь, муж довіря „Народної Справи“ у Свіржовій Руській.

—o—

ЯК СКІНЧИВСЯ СТРАЙК У ЗАДВІРЮ.

Страйк у Задвірю вибух 1-го липня і тревав до 2-го вересня ц. р. 170 робітників оставали два місяці без праці. Умовою, зробленою дня 23-го/8, а відтак доповненою дня 3/9 ц. р. вибороли робітники деякі кращі умовини праці- Час двомісячної перерви в праці не вчислюється до виплати за відпустку, підвисшується на помешкання по два зол. місячно, видається раз на рік охоронне убрання, підноситься плату фахівцям о 10%, робітникам о 3%. регулюється на будуче уложений цінник після урядової статистики кождомісячної доріжні артикулів поживи. Робітникам, занятим при кітлах, зобовязалася фірма дати 6 ґазових масок. До праці принято назад всіх затруднених перед страйком. Всіх арештованих в числі 28-ох звільнено зараз. В справі полагодження страйку інтервеніювали посли Целевич і Максимович дня 21-го серпня на місци в Задвірю, а до остаточного покінчення причинився посол Максимович інтервенцією дня 31-го/8 в ґенеральній дрекції в Варшаві, а 3 і 4 вересня в Задвірю. — Згадати належить, що наші сельроби вміли завести робітників до розпуки, а відтак лишили безпомічних на волю судьби.

Лист до Івана Сорокатого.

Як вмієте, пане Йване, на сало лічити,
Можеб ласка у Рогатин до нас загостити.
Бо у нас тут в Рогатині є досить грубасів,
Можеб Ви їх з тої нужди вилічили часом.
Лиш біда що вже по жнивах, нема що вязати,
Але добре їх узяти коноплі втіпати,
Бо робота то не легка, хто її не вміє,
Занім горстку зотіпає, то добре упріє.
Сего року вродилися коноплі високі,
Як втіпає одну горстку, то вмліє у поті.
Та робота як раз для них, ліпша, як вязати,
От приїдьте, пане, до нас, будем курувати.
(Тай взагалі, панів варта впрягти до роботи,
Бо тоді вже панувати немалиб охоти.
Панувати й гордувати пересталиб нами,
Якби хто їх до роботи пігнав доріжками.)
Як їх вилічим, то возьмем добрую заплату,
За ті гроші купим собі до тіла загату.
Бо зима вже недалеко, то треба кожуха,
Може знов будем бродити у снігу по вуха.
Бо учені знов ворожать зиму норовисту.
Тра завчасу постаратись для тіла захисту,
Тоже приїдьте, заким іще осінь не скінчена,
А у всім Вам допоможе

Антоневичева.

———

Не позволимо себе розєднувати.

В теперішну пору працю селянина дуже обезцінюють,

І це роблять мимо того, що селянин з усіх найбільше напружує свої мязи і свої сили на те, щоби в літі з голоду не вмерти, а в зимі від студени не замерзнути. Бо мізерні його приходи, непокриваються ні до половини з видатками і високими цінами за фабричні продукти. Решта недобору, це злидні, які селянин двигає на своїх перемучених плечах. А праці є богато, хоч в голови клади, Запрягайся, брате, і брени, від сходу до заходу та кріпися свіжим воздухом, до вподоби.

Та на диво є якісь темні духи, що і цеї свіжости селянинови завидують. Они пускають в наші села нечисті струї, якими хотять розєднати нарід і розбити наші сили. Не лише хотять нас поділити на партії, але й на ріжні віри.

В цей спосіб хотять допровадити селян до сварок, міжусобиць і розєднання.

От такі то скромні бажаня темних духів, щоби лише краще та зухвалійше галапасувати по нашім орґанізмі.

Мелять в своїх млинах, якісь „писаня“, та розсилають їх даром по наших селах. В писанях одні оплюгавлюють нашу віру і церкву та обряд а другі кажуть відрікатися свого національного і шукати щастя десь на місяци.

І на жаль, находяться недовірки що лізуть в то болото. Збаламучені, за марницю запродують свою честь, та відказуються від почувань до народних обовязків.

Темних духів затрівожило мабуть наше постепенне відродженя, освідомлення, та поступ на кооперативнім поли. Они бояться щоби ми не прийшли до народного добробуту. Бо наші окови зубожіня і темноти впалиби тоді на їх голови і вони щезлиби тоді з помежи нас.

Та здається що підлі наміри темних дувів, нас селян—українців розєднати у вірі і народности та в цей спосіб завернути з доброї дороги, не сповняться.

Наша свідомість вже засильна щоби ми свою честь, віру і почуваня до народних обовязків, за марниці міняли і витрачували дорогий час — на своє власне поневоленя.

Це роблять лише виродки, яких на щастя богато нема.

Бо кождий з нас знає що в нинішних часах шкодить народови не лише партійництво і шукання чужих політичних богів, але і оте ріжне сектянство, що на шкоду нам хоче нас поріжнити. Взагалі все. що веде до спорів і сварок, до гніву і до ворожнечі між людьми з того самого села, повіту і народу, це все є шкідливе, і того треба вистерігатися.

Сказавби дехто, що релігія не має нічо з політикою, що хоч хто пристане до якої секти, той ще не зрадив народу, бо він може бути добрий патріот. Це неправда. Хто зраджує свій нарід в однім, той уже легко зрадить і в другім. А впрочім і його сектянство вже шкодить бо розєднює його з другими і не дає йому працювати спільно над загальним добром. Отже і ре-

лiґiйне розєднання так, як i партiйне. а ще до того в нашiм тяжкiм положенню, є страшним ударом для народу.

Тому тримаймося вiрно не лише своєї народности але й своєї вiри, в якiй кождий з нас уродився. Вiра i церков, просвiта i орґанiзацiя культурна й економiчна (господарська), це плетiнка, на якiй можемо будувати, це пiдстави всiх чеснот, поступу i добробуту та надiї на будуче.

Тому всi селяни-українцi стiймо при своїй вiрi, гуртуймося в культурних i економiчних установах i провадьмо чесно дiло. Ставаймо а ряди передплатникiв „Народньої Справи“ пiдтримуймо „Просвiту“ „Рiдну Школу“, „Українських Iнвалiдiв“ та сирiток.

Неоден скаже: Нестане менi на стiлько грошей, щоби „Просвiту“, „Рiдну Школу“, „Iнвалiдiв“ та сирiт пiдтримати.

Для доброго громадянина вистарчить офiрувати на кожду установу по 5 грошiв на рiк.

Вже в цей спосiб зробить велику прислугу свому народови. Бо нас є мiлiони — i як кождий дасть свою цеголку, то буде велика будова!

Написав селянин
Олекса Крит з Фирлеївки.

———

ЩО ЧУВАТИ В НАШІМ СЕЛІ?

ДЕ БУЛИ ВІЧА?

Дня 27 го липня ц. р. вiдбулася в Сошицi диковiй велика нарада просвiтянських i сокiльських орґанiзацiй.

Дня 2 го серпня вiдбулася так само довiрочна нарада в справi сiльсько-господарської i культурно-освiтньої орґанiзацiї.

Дня 5 го серпня вiдбулася нарада в Тоцiльницi в справах просвiтянської роботи в читальнях i в справах сокiльської орґанiзацiї.

Дня 11-го серпня мало вiдбутися в селi Балiвцi вiче, на яке мав приїхати сенатор Татомир. Вiче з непередбачених причин не вiдбулося, а натомiсть вiдбулася велика нарада. Громадяне виповнили по береги домiвку читальнi i цiле подвiря. Промовляв Турянський Осип, який порушив усi болячки, якi долягають нашому народовi, i як лiкарство на це вказав про конечнiсть зорґанiзованого життя на всiх дiлянках. Присутнi одобрили гучними оплесками його промову i постановили заложити у себе кружок „Сiльського Господаря“, а молодi рiшили основувати собi „Сокiл“. Взагалi люди в Балiвцях дуже гарнi, тiльки требаби їм у працi бiльше помочi.

Дня 19-го серпня вiдбулася довiрочна нарада в селi Тершовi в справах сокiльської орґанiзацiї i завдання нашої сокiльскої молодi в теперiшню хвилю. Тогож таки дня пiдписала молодь статута на заснования у себе кружка „Сокiл“.

Дня 13 го серпня вiдбулася рiвнож довiрочна нарада в селi Спасi. Мешканцi невеличкого села виказують велику охоту до орґанiзацiйної роботи, тiльки що нема кому їх в тiм напрямi вести.

На всiх згаданих нарадах реферував Осип Турянський.

———

Угнiвщина. Окружне Свято Могил у Вербицi. Угнiвщина, терен близько пiврiчних наших визвольних боїв, зложила на вiвтарi Батькiвщини чимало жертв людського життя. Могили Народнiх Героїв виднiють майже в кождому нашому селi. Та найбiльше їх в с. Вербицi, коло Угнова, де на мiсцевому кладовищi спочиває у чотирох збiрних могилах 2 старшин чет. Iван Пушкар i чет. Стефан Васкан i 25 стрiльцiв.

Тамто щорiчно справляє Угнiвщина поминки жертв. Цего року, в десятьлiття Великих Днiв, в недiлю 18. серпня святковано цi поминки дуже величаво. Вже перед мiсяцем складено окремий комiтет, котрий занявся пiдготовкою свята i видав друком вiдповiдну вiдозву до громадянства. При участи сiмох священикiв вiдправлено о год. 10. Торжественну Службу Божу. На построєнiй могилi, прибранiй вiнцями, вiдправлено панахиду з вiдчитанням iмен полягли у визвольних змаганнях з Угнiвщини. В походi через село на кладовище станули процесiї, делеґацiї українських установ i орґанiзацiй Угнiвщини з 50 вiнцями з вiдповiдними написами, хори з кiлькох мiсцевостей i кiлькатисячний здвиг народу з цiлої околицi. По панахидi на могилах виголосив о. Корнель Кузик з Махнова гарну й будуючу проповiдь. Вiд iмени укр. парляментарної репрезентацiї виголосив зворушливу промову посол Володимир Кохан. По зложенню вiнцiв вiдспiвали всi присутнi „Ой та зажурились“ i нацiональний гимн, не зважаючи на те, що цьому хотiв дехто перешкодити. Не обiйшлося i тут без того, щоби полiцiя не показала себе. Бо коли на такомуж святi в Равi руськiй, що вiдбулося 4. серпня, сконфiскувала з походу 3 вiнцi, то у Вербицi постерунковий з Угнова знищив коло кладовища смерековий вiнець Читальнi „Просвiти“ з Новосiлок кардинальських з написом на жовто-блакитнiй лентi, вириваючи його насильно з рук дiвчат Варвари Копинської i Меланiї Кушнiр. А дiялось це пiд оком делеґата равського повiтового старости. Та мимо цього свято випало дуже величаво й глибоко загронуло почування присутнiх. При тiй нагодi зложено 100 зол. на будову памятника Поляглим.

Один з Вербицi.

———

Культурний рух на Українськiй Лемкiвщинi! Ропиця руська, пов. Горлиц. Лемкiвськi села щораз краще пiдносяться. Одно iз таких сiл є Ропиця руська. Є тут славний хор i Аматорський гурток пiд проводом дириґента, студента медицини I. Желема, котрий всiми силами працює для освiдомлення селян.

Дальше в селi працюють на культурному полi найiнтелiґентнiйшi господарi; М. Кицей i В. Бодневич, котрi всiми силами стараються завести в селi культурний лад.

В недiлю дня 26 5 прибув тут з жовтосинiм прапором наш Аматорський гурток Читальнi „Просвiти“ з Пантної, який дав виставу „Клюб Суфражисток“ в домi дуже чесного господаря В. Кулика, бо на жаль власної хати тут ще гурток немає. На виставу явилися селяни дуже численно i вiдносилися до нас дуже прихильно, з того ми дуже задоволенi, що в Вас така чемнiсть. Зато складаємо Вам чеснi Ропичани сердечну подяку за Ваше прихильне пошановання нашого гуртка.

Пантнянський Аматор.

———

Чвари в Стрiлках. Стрiлки, п. Старий Самбiр. Наше село стогнало пiд комiсарщиною майже 9 лiт. Аж нарештi прийшли вибори до громадської ради i вибрали на вiйта такого чоловiка, щоби стояв за громадою, не за хрунями. Але на дiлi так воно не є, як ми собi думали. Тамтого року була у нас лiцитацiя на камiння, яке кождого року громада винаймає купцям. Всi думали, що камiння винайме Кооператива, нащо ми дуже певнi були, бо так нам наш вiйт приобiцяв. Але наш вiйт поперав жида i той взяв камiння, хотяй кооператива давала за винайм 300 зол. бiльше як жид. Є в нас читальня „Просвiти“ котра дуже гарно розвивается, тiльки брак свого дому. Минулого року вибрали ми комiтет будiвельний i так само головою комiтету вибрали вiйта, бо хтож може бiльше помочи, як не вiйт. Але й тут ми грубо помилилися. Не то, що нiчого не робить, але ще нам пошкодив. А в чiм, вiн знає дуже добре. Поперав хруня, щоби розiбрав читальняний будинок, котрий нашi попередники продали, бо боявся, щоби ми не затягнули процес. Ай, вiйте, ви знаєте, як всiляка справа малася перед тим i пригадайте собi, що хрунi вас не вибирали за вiйта, а ви за ними стоїте! Вас вибирала цiла чесна громада, опамятайтеся, радимо вам щиро для вашого iнтересу i тримайте з громадою.

Недобре в Вовковиях. Село Вовковиї, п. Дубно. Село наше велике, є до 300 нумерiв, можна булоби провадити культурно-освiтню працю. Та не можна з нашими розпiяченими людьми нiчого зробити.

Була в нас Кооператива, котра гарно розвивалась, i нарештi й ту ростягнули, що й слiду не зiсталось, а лише зiстались жидiвськi склепи. Молодь защо не вiзьметься, то нашi батьки—селяне не дадуть нi гроша на культурно-освiтню працю, краще, кажуть, цi гроши пропити. Чи не ганьба? Тай ще наш пан отець Божовський нападається на молодь в церквi. Дивно нам пан отче, що ви бачите в чийомусь оцi порошину, а в свойому не бачите полiна. Ви на це не дивитесь як вашi церковнi сестрички та братчики повиходять iз церкви, як це було на „Спаса“, та покладуть свячене зiлля в корчмi по вiкнах, а самi сiдають тай пють до вечера та виспiвують соромливих пiсень, а опiсля йдуть селом та говорять ганебнi слова, аж встид селом перейти.

Киньте ви п. отче нападати на молодь, а оглянiтесь на ваших господарiв та господинь i вибийте їм з голови те пiянство, а приверніть їх до культурно-освiтньої працi, як це є в Галичинi, i берiть приклад з тих галицьких священикiв, якi працюють з народом.

Селянин.

———

Поможiть нам! Хоча Нiмшин (пов Рогатин) є село нуждарiв, то мимо того намагаєм ся побудувати свою читальню Щоби придбати фондiв на будову, даємо 21. вересня виставу — „Верховинцi“, та просимо сусiднi села прибути до нас на забаву i виставку. На цьому мiсцi складаємо подяку сусiдам з Рiздвян, Острова i Перлiнець, що приходять до нас, та маємо надiю, що й тепер до нас загостять. Гаразд!

Нiмшинцi.

———

Проїзжий, що був недавно в подiльських околицях Янова i Будзанова описує нам, що в тих мiсточках нема нiякого культурного життя серед Українцiв. Можеби мiсцева iнтелiґенцiя рушилася, можеби з Тернополя виїжджав хто бодай на недiлю?

—з—

Переписка і всякі поради

Котрий муж довiря не дiстав ще iнструкцiй (поучень), нехай напише до Редакцiї i зараз вишлемо.

Дехто запитує, скiльки „Народня Справа“ має передплатникiв. Точного числа передплатникiв не подає жадна адмiнiстрацiя, це її тайна. Але скажемо Вам, що „Народня Справа“, має передплатникiв найбiльше вiд усiх українських ґазет. Ще нiодна українська часопись — навiть перед вiйною не мала нi половини того числа передплатникiв, що їх має тепер „Нар. Справа“. Але як зважити тi всi користи, якi приносить „Н. Справа“ селянству, то це ще за мало. Повинно бути принайменше 100 тисяч i ми вiримо, що скоро до того дiйде. Та Редакцiї залежить не тiльки на скiлькости передплатникiв, але й на точности. Тому нашi передплатники повиннi точно вплачувати i вiдновляти свою передплату та наклонювати своїх сусiдiв i знайомих, аби стали передплатниками „Н. Справи“, — тодi наша ґазета зможе друкуватися бiльшою i кращою. А то все для бiльшої користи й добра своїх передплатникiв.

Як то є з конфiскатою. Ми вже писали раз, що як нам полiцiя сконфiскує ґазету за котрусь статтю, то мусимо видавати нове число. Це робимо так, що друкуємо наново цiлу ґазету з тими самими статтями, що були в сконфiскованiм числi, лише замiсць сконфiскованої статтi даємо якусь иншу, або пускаємо те мiсце порожним. Примiром, як сконфiскували нам 30. число з 4. серпня за маленьку новинку, то ми ту новинку викинули i видрукували ґазету другий раз вже без тої новинки, але це вже була ґазета ч. 31. з 9. вересня. Розумiється, що кожда конфiската наражає нас на величезнi кошта. Бо полiцiя забирає з друкарнi готову вже видруковану ґазету, а ми мусимо друкувати другу. Шкода виносить тисячi. Тому мусимо вистерiгатися конфiскат, та мимо того часом попаде в ґазету щось таке, що не подобається панови цензорови.

———

Будемо мати золота, скільки захочемо.

Анґлiйськi часописи доносять, що двом вченим вдалося по 15 лiтах наукової працi робити золото. Якби це показалося правдою, то золото стратилоби богато своєї вартости. Тi самi вченi мали також вiдкрити нову силу, 10 разiв сильнiшу вiд електрики, i назвали її „хромадина“.

ДО СКЛАДУ Й ПРИКЛАДУ.

Про школяря Петруся.

Вийшов ранком я до мiста тай iду поволи, а тут бiжить з книжочками дiтвора до школи.

Все то панське i жидiвське, блюзи чорнi й синi, — аж дивлюся хто бiжить там в бiленькiй свитинi?

Переймаю тай питаю: „А ти хлопче звiдки“? А вiн каже: „Петро Голуб з Бiлої Слобiдки“.

„А куди ти?“ — „Та до школи, бачите спiшуся, в дома в мене ще Микола, Настя тай Маруся“.

Але їх учити в школах татови нiкуди, то лиш мене записали, щоб я вийшов в люди“.

„А чим би ти хотiв бути? хлопчину питаю. „Чим хотiвби? Я вам скажу, хоч вас i не знаю:

„Я все буду добре вчитись i книжки читати, бо хотiвби я конечно — **Сорокатим** стати!“

„Фi фi!“—отак засвистав я, ставши, коло плота. „А то звiдки в тебе, хлопче до того охота?“

„Є охота, бо мiй тато звикли все казати: Ой, коби, то з тебе, синку, вирiс Сорокатий!“

„А ти хлопчику гадаєш, що то булка з медом? Сорокатим нинi бути, то ходити ледом!“

„Всiм казати правду в очi, сваритись з панами, то важенький хлiб дитино, та ще й з остяками!“

„Та що з того, — коли в нас є Йванова Гафiя, вона каже: „Сорокатий то є моя мрiя!“

„А менi тото не добре, бо Гафiя мила й я хотiвби, щоб Гафiя мене полюбила!“

„Га, як так, мiй любий хлопче, то нiчо робити! Най тобi Бог помагає, свого доступити!

„Вчися, сину, як на свiтi з лихом воювати, може буде мати помiч

Іван Сорокатий

Селяне! Будьте осторожні з контрактованням ґрунтів!

Один наш прихильник пише нам: В Турчанщинi закуповують деякi фiрми вже наперiд селянськi ґрунта, аби мати де пошукувати за нафтою, i вже зачинають вертiти. Селяни легкодушно позбуваються землi i раз на все зрiкаються користий якi моглиби мати з тих пiдземних скарбiв, що є на їхнiх ґрунтах. Тому звертаємо селянам увагу, аби не визбувалися землi пiд нафтовi терени, але аби в контрактi виразно застерiгали собi, щоб на випадок, якби там знайшлися нафта, або иншi скарби, давний властитель землi (контрактуючий селянин) мав певний процент вiд прибуткiв. Перед такими контрактами треба все порадитися свого чоловiка—адвоката, i заключити такi контракти у своїх нотарiв або адвокатiв-українцiв.

———

Винайшли нову льокомотиву.

В Америцi збудували iнжiнери нову льокомотиву, опалювану оливою. Вона не буде витворювати пари, тiльки електрику, та кошти їзди будуть на половину меншi вiд дотеперiшних коштiв.

ЯК БОРОТИСЯ З НУЖДОЮ?

(Ця стаття йде від ч. 32.)

Докінчення.

Загально наші громади живуть з дня на деня, як і їх громадяни. Задоволені, що є чим обігнати конечні громадські потреби. Про будучність села не думають дальше буджетового року і то на приказ або і погрози пана старости. Ані начальник, ані його рада не знають своїх прав, а обовязки накидують їм пани старости, або їх прислужники і то часто на шкоду народови.

Кілько доброго може зробити громадський уряд для своїх громадян, нехай послужить отсей примір.

Іду вечером через одно село Ц. Бачу рівну, випуклу дорогу, по боках хідники, а нафтові лямпи освітлюють дороги. Високі, гарні, чисті, муровані будинки з великими вікнами. Від дороги видко лише мешкальні хати, а стайні, стодоли і господарські подвіря ними заслонені. По улиці снуються хлопці і дівчата, гарно і чисто прибрані. Я подумав: Це певно німецька кольонія.

А що хлопці носили вишивки, не мав певности і питаю про це першого стрічного хлопця... „Ні — каже — се українське село“. — „А сі хати також українські“? „Так“. „Чи у вас такі богачі, що так гарно будують?“ — „Ми не богачі, але будинки муровані нас дорого не коштують, бо цеглу маємо свою і своїх мулярів“.

— „Якто свою цеглу?“ — „Маємо громадську цегольню, а в ній хто хоче, сам випалює собі цеглу, або купує у громади, по ціні власних коштів. Мулярів в селі досить своїх і не дорого беруть“

„Хтож то у вас таке запровадив?“ „Був у нас чесний і розумний війт, жив у згоді зі священиком і учителем що они порадили, війт послухав і так прийшли ми до своїх ремісників, цегольні, млина, водотягів, гарної школи, читальні кооперативи, молочарні, доріг і хідників.“

„Деж ті ремісники заробляють?“ „Таки у селі між собою, декотрі їдуть робити до міста, або вивозять там свої готові вироби на продаж. Наші кожухи знані всюди“.

Порівнайте тепер ваше село. Пригадайте собі всіх ваших давних війтів, яких памятаєте, їх сині бульбоваті носи. Порахуйте у них фляшки пороскидані по ріжних кутах. Пригадайте кілько доносів они писали на учителя, що „мішається“ до кооперативи, читальні, політики і так далі.

Пригадайте і розважте все, а стане вам ясно де ділися ваші цегольні, млини, ремісники, купці і т. д. Потопилися в келішку, пропали через незгоду, байдужість, неуцтво і инше.

Винні війти, але винні і громадяни, що на те мовчки дивляться. Винні тому, що таких війтів вибирають, ще й тому, що їх самі деморалізують напоюваням горівкою при кождій нагоді. З найтверезійшого чоловіка зроблять піяка, коли стане війтом. Ся хиба стала так загально війтівскою, що люди зложили насмішливу приповідку: „як не хоче теля пити, зробіть його війтом“. Спитає дехто — „Як то може війт всіх повиучувати на ремісників, купців і т. д.?“ Се обовязок родичів“. Правда, але не всі родичі розуміють користь, потребу і спосіб набутя науки ремесла. Є і такі, що розуміють, та не мають грошей на удержаня дитини в місті.

Колиж бажаємо скорше побороти нужду в селі, ніж всі родичі осягнуть можність упромисловити село, повинні громади їм помочи ось як:

Начальник повинен обдумати, котре ремесло в селі найкраще розвивалобися і є найбільше потрібне. Вложить до громадського буджету кождого року около 800 зл. на удержання через рік в місті у доброго ремісника одного спосібного хлопця, який скінчив школу в селі. Родичі висланого хлопця нехай підпишуть в громаді умову, що хлопець по укінченю науки і практики, верне працювати в своє село і буде принимати безплатно на науку свого ремесла других дітий з села. Зате дістане ще позичку з каси громадської на отворення варстату.

Так пошириться в селі або в околиці одно ремесло. Потім громада висилає иншого хлопця до другого ремісника. Укінчить сей науку, то пішлють когось до третого, а все до иншого ремесла чи торговлі, і по кількох роках громада стане промисловою і торговельною таним коштом.

Гріш наш не піде тоді в руки чужих міських ремісників і купців і село стане богатіти. Подібно частями треба будувати громадскі підприємства, що кілька років инші.

Підприємства будуть громаді нести зиски, ремісників зможе громада оподаткувати, люди дістануть працю, поправлять ся дороги, заведуть електрику, водотяги, стане жити вигідно і працювати корисно, що дай Боже як найскорше!

Написав *Іван Верхнянський*

———

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР НА ТИЖДЕНЬ.

Вересень 15—21.

15. Неділя, 12 по Сош. Маманта, Теокт.
16. Понеділок, Антима.
17. Второк, Вавили Свмч.
18. Середа, Захарія і Єл. при.
19. Четвер, Чудо Арх. Мих.
20. Пятниця, Созанта.
21. Субота, **Рождество Пр. Богородиці.**

Зміни місяця.

В попереднім числі були подані зміни місяця мильно. Має бути так: Нів 3, перша чверть 10, повня 17, друга чверть 25. вересня.

Як нарід приповідає

— У сердитого старця завше в торбі ні хлібця.

— Всякому літови кінець.

— Чує кітка, де сало лежить.

— Правда, як олива! Все на верх вийде.

— Хто вміє брехати, той уміє й красти.

— **Жертви.** На політичних вязнів зложили гості на весіллю п. Бекерського в Розворянах і на хрестинах у п. Крохмального тамже квоту 15 зол.

— **Зловили Василя Іванюка.** Недавно зловила поліція в Космачи гуцула Василя Іванюка, що кілька тижнів укривався в горах перед карою за убивство одного парубка. Кажуть, що Іванюк укривався в дебрах Костричі і Чорногори і часто нападав на купців і рабував, а поліція не могла його зловити, бо люди ховали його. Аж коли почав нападати і на бідних, тоді свояки запросили його в гостину, впили і повідомили поліцію. Поліція прийшла і скувала його й відпровадила до Коломиї. Чи це все правда, не знаємо напевно, бо так пишуть польські газети, які називають Іванюка „другим Довбушем“ Але видко, що ті пани не знають, що робив Довбуш, коли порівнюють Іванюка з Олексою.

— **Нещастя.** В Пасіках Галицьких коло Львова засипав пісок двох робітників. 50-літнього Юрія Стасюка відкопано мертвого, а Михайла Лазорка відвезли безпритомного до лічниці — В Дубках пов. Городенка згоріла хата кольоніста Потачка. В огні згорів 17-літний Андрій Харук, що тоді спав на стриху. Вінценти Галендей, робітник при реґуляції Дністра під Єзуполем знайшов гранат і підійшов з ним до ватри. Гранат вибух і поранив його тяжко на цілім тілі. — В Курилівці 31. липня ранив грім двох людий: Михайла Вороблі і Михайла Гондека.

— **В тяжкім смутку** доносить наш передплатник Василь Головатий з Братишева пов. Товмач, що 29. серпня вмерла його люба одиначка, 9-літна Марія по трьох днях тяжкої слабости. Редакція висловлює свому передплатникови в його смутку й горю своє щире співчуття.

— **Напад на постерункового.** На постер. Яксоняка в Городенці стрілив хтось в ночі з 1 на 2 вересня, як він ішов вулицею і зранив його в черево. Яксоняк умер в шпитали.

— **Пожежа.** В Новій Гроблі коло Рогатина згоріла стирта сіна Владислава Берната. Шкода на 1500 зол.

— **Напад на почтовий віз.** 2. вересня по полудни їхав почтовий віз зі Східниці до Борислава. В лісі напали на віз три узброєні мужчини, стягнули візника завязали йому очі, забрали дві якісь пачки й ключі від почтових скринок і зникли в лісі. Польські ґазети пишуть, що мабуть цей напад зробили члени Української Військової Орґанізації.

— **Злочини.** Іван Іващишин в Рісній Руській коло Львова вбив свою рідну матір. — В Заднишівці коло Підволочиск убив 17-літний Франко Гроньский 18-літного Ярослава Дацка з Мислової. Мав це зробити за намовою Фр. Ґурского і Володимира Пиза. — Між Прухналем і Підлубами пов. Яворів знайшли на толоці труп Андрія Муссяка. Підозрівають, що його замордувала власна жінка, 16-літна Юстина. — У Львові застрілив учитель М. Охоцкі жінку сержанта Фогля, Марію, а по тім і себе застрілив. Причина: любов.

— **Крадіж у касарнях.** В касарнях в Столні під Холмом вкрав хтось 6 скринь амуниції і один кріс Амуніцію знайдено в сіні. О крадіж підозрівають білорусина Стефаника, вояка того полку. Кріс вкрадено з варти, тому всю варту арештували.

— **Сплячка.** В Лодзі шириться страшна хороба сплячка.

— **Поїзд упав у пропасть.** В Румунії коло Цевасни впав поїзд у пропасть. Поїздом їхало на щастя мало осіб. Є два вбиті а 13 ранених.

— **Божевільний злочинець.** В німецькім місті Діссельдорфі нападає хтось вечорами на жінки і діти і ранить їх ножем. Поліції не вдалося ще зловити цего божевільного чоловіка.

— **30 міліонів фальшивих долярів.** В Америці викрили шайку фальшивників, що підробляли нові доляри і пустили в обіг. Доси випустили 30 міліонів таких гроший. Але зловили лише помічників а головні фальшивники втікли.

— **Як румуни вчаться воювати** Підчас вправ у стрілянню з корабельних гармат під Констанцою в Румунії розірвалася одна румунська гармата і вбила кількох румунів. „Файні“ то гармати коли своїх бють!

— **Голуб перелетів океан.** Якийсь годівельник голубів у Франції витресував одного голуба, привязав йому бляшку з своєю адресою до ноги і пустив на волю. За кілька днів зловив того голуба один чоловік в Вінніпеґу в Канаді. Отже голуб перелетів Океан з Европи до Америки. А всі людські літаки на тій дорозі падуть у море! Що птиця то птиця!

ПОДЯКА ЗА ДОПОМОГУ.

(До точки 238 допомоги, „Н.С.“ з дня 18/8 1929)

Я, передплатник „Народньої Справи“ дякую широ — сердечно хв. Товаристу, з окрема Панам Редакторам за отриману нині допомогу з причини випадку загибелі моєї корови.

Сума 120 зл. як допомога в згаданім випадку є для мене, як кождому селянинові дрібного господарства зрозумілим, великим помічним ділом.

Співчуваючи положенню тих наших селян, котрі не користали з допомоги в подібних випадках, яких то випадків між худобиною трапляється, хочби в найблизших моїх сусідствах чимало, а то через свідоме і в більшости несвідоме занедбання висилки передплати, яка зовсім незначна, бо лише 3 зл. на чверть року (: 1 зл. місячно:) — маю по тій причині за обовязок предложити власникам сільського, хочби найдрібнішого господарства отсим товчок до призадуманяся над всіми користями, які приносять передплатникові ґазета „Н. Справа“, яка виходить під неділю кождого тижня, і думаю, що кождий дбайливий господар чи господиня, кождий наш селянин повинен мати в хаті отсю добру, користну часопись.

По признанню мені допомоги зголосилося на разі ще вісім господарів, односельчан на дальших нових передплатників.

Дивує мене, що поважна скількість читачів „Н. Справи“ ріжних місцевостий не вибрали собі до тепер своїх „мужів довіря“, про що в послідних числах ґазети читається.

Я можу похвалитися тим, що в моїм селі я не зазнав жадних труднощів при виплаті допомоги, бо ми вже на перший заклик в тій цили „мужа довіря“ вибрали і зголосили, котрий потвердив мені посвідку, на основі якої я згадану грошеву поміч від хв. Товариства „Народня Справа“ отримав.

Левкут Теодор Миколи

Що по чому.

Львів, 9. вересня 1929.

ЗБІЖЖА платиться менше-більше по тих самих низьких цінах, що минулого тижня. За пшеницю платять 39 до 40; за жито 22; гречка 26 до 27; горох полевий 32 до 35; пів-Вікторія 45 до 50 зол.

ПАША: Солодке прасоване сіно 7 до 8 зол; солома 4 до 5; ґрис пшеничний 15 до 16; житний 14.

Пшениця не подорожіла, мимо того, що, влада дозволила на вільний вивіз заграницю. Говорять, що держава хоче скористати з низької ціни, яку уважає хвилевою та на ново думає скупувати збіжжа на так звані збіжеві резерви.

МАСЛО, МОЛОКО. ЯЙЦЯ.

Маслосоюз платив 7. IX. за масло солене, експортове I. якости 5·20; за десерове несолене 4·90 до 5; за молоко 0·35 зол; за сметану 1·60; за копу яєць 8 зол.

СВИНІ пн тій самій ціні що минулого тижня, а саме беконові по 2·40 до 2·50 за 1 кґ живої ваги, товсті по 2·45 до 2·60 зол; гірші мясні штуки 2·25 до 2 30.

—o—

Господарські пригадки на вересень

Докінчуйте орку стерень. Зорану стерню ще заволочіть.

Під жито оріть ріллю скоро, аби вона перед сійбою всілася, бо жито любить влежалу ріллю.

Не спізнюйтеся з озиминою, бо вчасна озимина звичайно найліпша.

Не сійте загусто!

Як посуха, то привалкуйте заволочене насіння.

Не сійте незабайцованого насіння. Навіть жито байцуйте.

Власне насіння перед тим добре перечистіть на трієрі.

Поспішіться з кошенням отави, бо пізніше годі її висушити.

Не годуйте курий свіжо-молоченим вівсом.

Свіжонамолочене збіжжа розсипте широко і що дня перекидайте.

Збіжжа, призначене на насіння на весну, не молотіть, тільки переховуйте в снопах.

Повапнюйте поля і сіножати.

Добре годуйте кури, аби скоро поросли новим пірям.

Зірвані овочі лишіть на тоці або в саді, аби випотилися.

Приготовіть пивниці на бульбу і її вичистіть вапном та викуріть сіркою. Так само пивницю на яблока. Овочі - падалиці сушіть на суш.

Винищуйте миші і щурі в стодолах та коморах.

Перейдіть поле з кукурудзою та осторожно повитайте всі біл наростн - снітію, заки дозріє та зачне сипатися.

На другий рік заповіджено конскрипцію

В 1930 році відбудеться другий спис людности в Польщі. Кошти перепису винесуть 5 до 6 міліонів золотих.

Плекайте білу шовковицю!

Шовківництво може стати щойно тоді рентовним, (поплатним) підприємством, коли в краю буде подостатком корму для гусениць шовкопрядки, себто дерев білої шовковиці (морви).

Кождий шовківник мусить мати **щонайменше 15 20** старих морвових дерев або відповідну скількість кущів, числячи що найменче 5 кущів за одно дерево, а в живоплоті більше. Такої кількости потрібно до викормлення гусениць з 25 ґрамів яєчок, які дадуть **50 75 кґ. сировинних** (сзіжих) **коконів або 450—700 золотих** загального доходу. Годівля переведена з меншої кількости яєчок дає менче зиску, а вже низше 5 ґрамів не оплачується зовсім, хіба, що її переведено для проби або для яких показових чи наукових цілий.

Тому першим завданням всіх, що бажають віддатися шовківництву і мати з цього заробіток, є розвести **як найбільше шовковиці.** Кождий шовківник повинен посадити у себе бодай 20 дерев і крім цього більшу кількість кущів, найкраще в живоплоті. Крім дерев добре є плекати і кущеву форму шовковиці тому, що листя кущів можна зривати для годівлі вже з пятого року їхнього життя, воно раньше розвивається, завдяки чому можна годівлю раньше розпочати і врешті воно, як ніжнише, чим листя дерев, є найвідповіднішим кормом для молодих гусениць.

Шовковицю можна розводити самому з насіння або купувати готовий молодник. Самому плекати краще і виходить дешевше, але не кождий це потрафить. Робота в шкілці вимагає знання і практики, більше труду й довшого часу. Тому радимо всім тим, що не розуміються добре на садівництві, а з окрема на роботі у питомнику, або хочуть скорше перейти до годівлі шовкопрядки, купувати виплекані щепи та висаджувати їх на стале місце там, де мають остати. На дерева треба замовляти 3 або 4 літні щепи, а на живопліт найкраще 2-літний молодник. Молоді деревця можна садити в осені або на весні, сіяти можна також осінню або в половині травня. Шовковицю треба садити близько хати чи того місця, де буде уладжена годівля. Це важне тому, щоби голівельник, маючи листя під рукою, не тратив часу на далеку дорогу і щоби міг дати своїм гусеницям все свіжого корму; це зменшує труд шовківника й причиняється до виробу кращого шовку.

В поширенню шовковиці повинна допомагати вся наша суспільність та її організації, бо лише тоді шовківництво стане господарськи вартісною ділянкою, лише тоді дасть заробіток широким масам нашого мало — та безземельного селянства, коли в краю буде подостатком дерев шовковиці.

Поляки обсадили вже залізничі шляхи та державні дороги деревами шовковиці, заводять великі питомники, орґанізують шовківничі орґанізації і підприємствам дають підмоги. Але все це робиться лише на землях корінної Польщі. Ми мусимо подумати про це самі і самі власними засобами працювати для поширення шовківництва.

Богато в цьому напрямку можуть зробити самоврядові установи, громадські та повітові ради. Громадські дороги та неужитки, здатні під управу шовківниці, повинні бути засаджені морвовими деревами та кущами, громадські площі, цвинтарі, школи треба обвести живоплотом шовковиці. Наші люди, що засідають у повітових радах, повинні подбати, щоби всі повітові дороги в обсягу осель і поблизько них були висаджені деревами шовковиці (між оселями овочевими деревами).

Цього повинні домагатися всі наші шовківники та прихильники шовківництва. Дорогою пропаганди і домагань дасться дуже богато зробити.

Коли буде досить шовковиці, тоді широко розвинеться шовківництво. Шовківництво дасть заробіток нашим мало-та безземельним селянам. І коли цей найчисельніший стан нашої суспільности двигнеться з матеріяльної нужди тоді всім буде краще жити.

Гнатевич

Інформації та поучення в цих справах подає Відділ Шовківництва при Т-ві „Сільський Господар" у Львові, Зіморовича 20 I. Тамже треба замовляти насіння і деревця шовковиці.

—o—

Що робити, як в поли дуже рие кертиця?

Таке питає один наш передплатник. Само собою розуміється, що треба її вигнати або винищити. А щоби її вигнати, то до цего найліпше надається карбід — такий смердючий камінь, що з него роблять в мандрівнім цирку сьвітильний ґаз. Цей камінь як його вложити до свіжої кертичної нори, натягає вохкости і зачинає видавати зі себе їдкий ґаз, що розходиться по норах та виганяє кертиць. Треба зачинати з одного краю поля та що дня посуватися в вкладанням все далі, аж дійдемо до другої межі поля. Тоді випудите таким ґазовим наступом всіх кертиць зі свого поля.

Можна також кертиць ловити в сільця і виправлену скірку продати. Одна скірка коштує пару золотих.

Але якби хтось вилапав лише кертиць або їх вигнав з поля, а самого поля не поліпшив, то більше собі пошкодив би ніж поміг би. Бо кертиці тільки там множаться і риють, де в землі є богато всяких шкідників, що без кертиць, ще більше нашили би засіви або сіножать. Через те кертиці є там навіть пожиточні.

Колиж хто хоче збутися кертиць, то мусить також збутися тих шкідників, що за ними риють кертиці. На закиртичених сіножатях треба тому добре погноїти кайнітом і томасиною та сіножать заволочати ланцюховими боронами добре. На полях треба також добре гноїти потасовими солями або кайнітом, що не лише угноюють поле, але і нищать шкідників в землі. Тоді не буде ні шкідників ні кертиць, бо не будуть мати що їсти.

У вересни садіть порічки й аґрест.

Порічки й аґрест тим вартісні, що дають ягоди і дохід вже тоді, як решта саду ще не дає жадного прибутку. Морґ добре плеканого аґресту або порічок може за рік дати навіть кілька тисяч золотих доходу. А такий великий порічковий садок можна собі розмножити тепер, в вересні з кількох кущів старших порічок або аґресту. А робиться це так:

Виорюється або глибоко перекопується частину городу та добре її угноюється гноєм. Тоді зі старших кущів вирізується найкращі вітки з останнього року, принайменше такі грубі, як олівець. Ці вітки тнемо на 15 до 20 цм. довгі черенки (зрази, саджанки). Але треба їх так тяти, аби долішний перекрій йшов під самим долішним очком а горішний перекрій точнісько над горішним очком. Так приготовані черенки треба сейчас: в серпни або в вересни скісно засадити на приготовані грядки що 30 цм., а одна черенка від другої що 25 цм. Кожду засаджену черінку треба ще добре обтоптати ногою та залити водою. В осени треба прикрити їх гноєм, який на весні перекопується і прикривається землею.

Другого літа треба між рядками хоч три рази сапкою рушити землю та раз, коло св. Івана полити розпущеною гноївкою. До осени з саджанок виростуть гарні корчики. Їх тоді викопується та розсаджується там, де мають рости і родити овочі. При тім треба попротинати їх корінці на половину, а на другу весну галузки, аби буйніше закорінилися та дали гарну корону. Найліпше садити корч від корча що 2 метри.

Старі кущі порічок або аґресту треба в осени прорідити, обкопати і погноїти. Тоді вони будуть буйно родити і дадуть великі ягоди.

—o—

Полетять на місяць та на другі світи.

Французький вчений Еснаульт, що то ще перед 20 роками заповів був великий розвиток воздухоплавби, каже, що за кілька літ люде не вдоволяться землею та воздушними просторами кругом неї, але зачнуть літати до місяця та на другі світи, наприклад на планету Марс, на якій мабуть живуть люди. Еснауль вже навіть знає, як то люди будуть літати, бо він все те точно обчислив. Замість бензина будуть вживати ракетових вистрілів мотору, що машину будуть пхати з шаленою скорістю наперед. Такі проби в Німеччині вже роблено з автомобілем і він гнав зі шаленою скорістю.

За 12 мінут і 30 секунд— каже Еснаульт-літак перелетить 3185 км., значить таку далечінь, до якої ще земля притягає, Пізніше вже земля перестане притягати і корабель полетить далі лекше. По 35 і пів годинах лету корабель досягне планету Венеру, а ще по 49 і пів годинах Марса.

Дістатися на місяць — каже Еснаульт-це буде чиста забавка, паругодинна прогулька. Так само звідтам назад.

Еснаульт вірить, що ще найдалі за пять літ виберуться люди в подорож на другі світи.

Поживемо — побачимо, бо пять літ при Божій волі кождий з нас легко проживе.

—o—

Чим ще будемо байцувати озимину?

В попередньому числі писалося про те, що пшеницю треба конечно байцувати, бо небайцована зародить богато сніттю і головні, а стебло буде знищене ржою. Як ми її забайцюємо, то байца знищить всі зародні головні і ржі і пшениця вродиться чиста та дасть майже два рази більший врожай, як небайцована. В цій статі хочемо згадати ще про другі байця, крім знаменитого „успулуну“ про котрий писалося в попереднім числі.

Давніше всюди байцували синим камінем. Наші селяни ще нині його вживають. Заграницею нині вже ніхто ним не байцує, бо синій камінь нищить не тільки зародні хоріб, але ушкоджує також само насіння. Тому, байцоване синим камінем насіння треба ще перебайцовувати вапняною водою. Вона трохи гоїть рани, заподіяні насінню байцою.

Але найліпше цілком не вживавати синого каміня тільки других родів байц. Для наших селян найліпша є формаліна. Вона передусім дуже дешева, байцується нею дуже легко і коротко і невисіяне насіння можна без шкоди дати худобині або птиці.

Байцується формаліною так: купується в аптиці або дроґерії або в Спілці Агрономів літру формаліни) (мусить бути свіжа, в темній фляшці і мати 40 процент формаліни) за яких 7 до 8 зол. З тої фляшки береться 1 осьму частину (пів склянки) і вливається до бочки від капусти або огірків, до котрої передтим налито 50 літрів води (5 відер). До тої води занурюється з мішком насіння на 15 мінут і цілий той час мішається його, аби цілковито промокло. По 15 мінутах треба насіння просушити і чим скорше сіяти. В такий спосіб у одній восьмій літри формаліни за 1 золотий можна забайцувати 5 сотнарів насіння, значить 1 сотнар коштом 20 ґр.

Решту формаліни можна лишити собі для других потреб, бо формаліна є дуже потрібним ветеринарним ліком на господарстві

Крім формаліни є ще богато инших байц, переважно заграничного походження, як успулун, ґермізан, зерновик, тіллянтін. Всі вони також дуже добрі, лише що дорощі.

Не тільки одну пшеницю треба байцувати, але й другі роди збіжжа. Навіть жито повинносся байцувати, особливо там, де воно любить випрівати під снігом, отже в долинах та на збочах. Бо жито випріває від так званої сніжної плісні. Як ми його забайцюємо, то такого жита сніжна стіть вже не береться і воно навіть під грубим снігом добре перезимовує. Тому також кожде жито треба байцувати.

—о—

Кілька рад для тих, що пересаджують збіжжа.

Проби, переведені з пересаджуваним збіжжам минулого збору випали ріжно. Там, де землю погноєно, як треба, і збіжжа підчас росту оброблено, збіжжа зародило гарно. Так наприклад в одного знайомого нам господаря в Краснім жито видало коло 35 сотнарів з морга. Було воно далеко ліпше, якби не те, що розсаду перед пересаджуванням спасли коні та якби робітники були поле погноїли так, як їм було поручено.

В инших сторонах пересаджуване збіжжа також прекрасно вдалося, але ще його не вимолочено і не знати висліду. На всякий випадок вже ці перші невеликі проби переконали наших с лян, що пересаджуване збіжжа в на вдається добре та що легко можна мати з морґа 30 – 35 або і 50 сотнарів з морґа. Рівночасно при останніх пробах спостережено таке, що розсаду треба сіяти що мож скоро, навіть в половині серпня. Пересадже е раннє збіжжа не буяє, тільки росте в ширш.

Далі зауважено, що найліпше пересаджувати в рядки 30 цм. широко, а корч від корча на 15 до 20 цм.

Пересаджувати треба трохи глибши, як росла розсада, аби збіжжа могло добре закорінитися і розкорчувати.

Поле треба добре погноїти передусім фосфоровими гноями. Дуже обильне гноєння азотом спричиняє пізне дозрівання і в літну посуху може його сонце припалити.

При цій нагоді просимо наших читачів, що пересаджували збіжжа; аби чимскорше подали нам, як їм воно вдалося. Також про невдачні проби просимо нас повідомити та подати, як збіжжа оброблено, аби ми могли найти причину невдачі й на другий рік написати про це в календарі.

Хто не посіяв ще розсади, а хотів пересаджувати збіжжа, хай приготовить поле, принаймнеше 1 ар. (20 метрів довгий кусок поля і 5 широкий) тн пересадить на неї те жито або пшеницю, що витряслося по стерні і зійшло, як ви стерню підкинули,

Точніше про пересаджування пише книжочка: „100 корців збіжжа з морґа“, яку за 0.70 зол. можна купити в редакції „Народньої Справи“.

„Шампанське“ вино з бузини.

В кождім майже плоті росте бузина (базник). Тепер вона вкрита великими китицями чорних ягід. Зірвіть таких 12 до 15 китиць дозрілих ягідок, киньте їх до 10 літрів води, додайте 1 кґ. і чверть цукру, одну — дві цитрини, склянку оцту, поставте все те 4 до 5 днів в відкритій посудині. По тім часі переціджується все, наливається до фляшок, закорковується та корки забезпечується дротом. По двох тижнях вино готове і розкорковане вибухає та шумить як шампан.

Хміль добре зародив

На початку весни хмелярі побоювалися, що хміль пострадав від морозів і не зародить, або зародить мало. Тимчасом побоювання не здійснилися і врожай вийшов гарний та оцінюють його вище середнього. Але наші хмелярі великого хісна не будуть мати через брак орґанізації і через сильну конкуренцію заграничних хмелярів.

Данило Ґерус

Повість з історії села Шміткова.

(Хто цеї повісти не читав від початку, нехай читає ч. ч 26, 31, 32, 33, 34 і 35).

(Дотепер було сказано, як заснувалася оселя Шмітків, як прийшов жид Мошко і тягнув людий до своєї коршми, та як до свідомого парубка Андрія люди сходилися вечорами, а він читав їм книжки. Щоби людий зацікавити і притягнути до себе, Андрій зловив дивну птицю „гупала“ і тримав її в клітці в своїй хаті. Від того часу до коршми майже ніхто не заглядав, а всі ходили до Андрея, де проводили час на читанню добрих книжок. Навіть найгірші люди почали ходити до Андрея і ставали ліпшими. Нарешті стали думати над тим, якби усвідомити людий, шо нема на світі відьмів. Андрій і швець Прищіпка зібрали кілька господарів і жінок та хлопців і пішли з ними в ліс. Хлопці лишилися під лісом, а прочі пішли і ждали в лісі. В опівночі появилися відьми і найстарша почала говорити до молодших, від яких коров не сміють молока відбирати і на яких господарів не сміють хороби ні біди всилати. Від тої ночі в селі пішло все до кращого).

(Далі).

А Горпина і Настя мусіли зараз і своїх чоловіків перевести на своє копито.

Так пішло добре в селі, як ще ніколи.

Тільки Андрей, Петро, Гнат і Яким і ті хлопці, що то ніби боялися йти туди, де три границі стикаються, чогось завше підсміхалися.

В селі корови молока сиплять, хоч молочарню закладай. Сіно на сіножатях росте, аж вилягає, а збіжа кождий також має доволі і кождий тішиться, що за приводом мудрих людий видер у чарівниць їх тайни.

Так виглядав той дивний птах „Гупало“, якого Андрей зловив і тримав у клітці. Люди цікавилися птицею і приходили до Андрея, а притім вчилися в його хаті неодного доброго. Птах мав голову, як у кота, дзюб, як в орла, а вуха, як чоловік. А взагалі був подібний до пугача.

Того всего, що зробилося в селі, найгірше не міг переболіти арендар Мошко.

— Люди перестали до коршми ходити, — казав Мошко. Зарібку не маю ніякого, як так піде далі, то мушу вибратися з села.

Зачав Мошко думати, якби мужиків відвести від Андрея і від освіти.

— Бо як так далі буде, то гої будуть панами. Мужик навмисне злапав „Гупало“, щоби завабити людий до себе. Як завабив, то зараз зачали там людий вчити, щоби не пили горілки, і щоби слухали оповідань з книжок. І люди занадилися там, тай слухають. А я з чого буду жити? — говорив Мошко.

І Мошко видумав спосіб.

— Піду до пана дідича, скажу, що ми оба з Андреєм злапали „Гупало“, намовлю пана, а пан напевно „Гупало“ відбере, тай перестануть люди сходитись і знов піде інтерес, а мені ще дасть пан з пятьдесять дукатів факторного.

Там учаться, як обійтися без коршми, як закладати каси громадські, — як орґанізуватися, як поліпшити господарство, як завести ліпшу расу худоби. Ба, там ще навіть говорять про політику. А як вони вже знають політику, то я вже пропав!

І почухався Мошко в голову.

Одного разу знов зійшлися люди до Андрея. Спершу говорили про пчоли, потім про овочі і про всячину почали балакати. А на остатку ще прийшов дяк і сказав ще про Псальми Давидові. І саме коли пояснював, що „Блажен муж, іже не ідет на совіт нечестивих“, в хату приходить післанець з фільварку і питає:

— Тут мешкає Андрей?

Казав пан дідич, щоби ви, Андрею, прийшли до него з оцим „Гупалом“.

Андрей взяв птаха і пішли. На дорозі коло фільварку стрітився з ними арендар Мошко.

— Андрею, я піду з вами до пана! — Сказав Мошко. Я буду за вас говорити з паном!

Мені фактора не треба — відповів Андрей.

— Слухай-но, Андрей! Ти за ту пташку нич не дістанеш. А я ліпше вмію говорити з паном, то я виторгую. А ти тілько кажи, що то ми оба, злапали „Гупало“.

І жид на силу впхнувся і став враз з Андреєм перед паном.

Поклонився панови арендар і каже:

— Ясновельможний пане! Ми оба з Андрієм злапали „Гупало“. Купіть собі в нас.

Пан подивився на жида і питає Андрея:

— Як ти міг злапати „Гупало“, коли і я шукав за ним, і службу свою випроваджав, і неміг його ніяк злапати?

Андрей хтів сказати, як він злапав птицю, але жид не дав йому говорити, і знов каже:

— Прошу ясного пана, то ми оба злапали ту птичку:

— Андрею, кілько тобі заплатити за ту пташку? питає пан Андрея.

— Пятьдесять буків! — відповів Андрей.

— Що ти, Андрею, пяний, чи що? — каже здивований пан.

— Ні, пане, я не пяний. Я нич не хочу, тілько за ту штуку—пятьдесять буків! (Далі буде).

ТОРБИНКА СМІХУ

Нехай розкрутиться.

— Хто це так за хатою стукає, щоб він закрутився! — злоститься син, сидячи за столом.

— Та не проклинай, бо то батько! — каже мати.

— Батько? Ну, то нехай розкрутиться!

(Антін).

Шкода Авраама,

Максимови вмерла жінка, Максим плаче, а Петро його розраджує:

— Не плачте, куме, небіжці добре, вона вже на лоні Авраама.

— Я власне того плачу, що мені жаль Авраама, бо як він дасть собі раду з моєю жінкою?

Аби не змудрів

— Іване, а ви чого так скоро жените свого Василя? Та він ще дурний, хай підросте!

— А я власне боюся, аби не підріс, бо як змудріє, то не ожениться;

В школі

— Павло Обачний! Скажи мені, як виглядає курка!

— Курка не виглядає, прошу пана професора. Виглядала того тижня, але тато забили діру в курнику й вже не виглядає.

Жидівська самоволя на фільварках графа Ґолуховського.

Ґраф Аґенор Ґолуховскі, спровадив на свої фільварки в Гусятині робітників-жидів, що вчаться господарки, заки виїдуть до Палестини! Не можнаби мати проти цего нічого, якби не те, що жидки завели на фільварках ґрафа правдиву Палестину і думаючи, що селянське населення і другі робітники це араби, зачали їх напастувати, а навіть бити.

Жиди, якби на злість, не віддідпочивають в неділю, але якнайзавзятійше тоді працюють і обиджують християнських робітників. Приходить навіть до частих сварок і бійок. Серед одної такої суперечки про релігію жиди кинулись на форналя Михайла Войтовича і боксерами забили його на смерть. Ґраф, видно, вдоволений з цього, бо держить далі цих жидків.

Свято на нашій Гуцульщині.

В неділю 21. липня був в Жабю великий фестин, з якого прибуток пішов на будову читальняного дому. На цім образку бачимо гуцулів, учасників фестину з музикою і з кількома місцевими інтелігентами.

Читайте і поширюйте „Народню Справу“!

Конкурс

Провід Краєвого Товариства гр. кат. Дяків оголошує оцим конкурс на зібрання історичного матеріялу до історії дяків і написання Історії Дяків з узглядненням розвою і упадку співу церковного і народнього, ролі і значіння дяків в церкві і народі і випосаження дяків від часу приняття християньства по тепер.

Яко нагороду призначує Товариство на ту ціль три премії у висоті 5.000, 3.000 і 2.000 зол.

Речинець конкурсу кінець жовтня 1930. року.

В справі інформацій і з рукописами звертатись на адресу: Михайло Волощакевич провідник Краєвого Товариства гр. кат. Дяків, дяк в Заболотові.

Закордонні часописи проситься о ласкавий передрук.

За Кр. Тов. гр. кат. Дяків Михайло Волощакевич, провідник. 381

13. вересня 1929 р.

в Золочеві відбудеться Публична Нарада зі слідуючим порядком денним:

1. Реферат в справі поширення орґанізацій сільсько-господарчих (Д-р Т. Ваньо).
2. Заснування кооператив, приняття статута, вибір дирекції і рад надзірних для кооператив: Спілки збуту і хову худоби, Спілки викупна землі, Спілки молочарської (Д-р Т. Ваньо).
3. Внески учасників.

За Раду Філіяльну „Сільський Господар“ в Золочеві Д-р Т. Ваньо. 1780

ФЕДІР ПЛІШКА ур. 1891 р. в Габківцях, уневажнює військову книжочку видану через П.К.У. Самбір. 308

Відподальний редактор: Лев Чубатий. Видавець Іван Тиктор.
З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Ґрафічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76 14.